

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Intercooperació per a l'assessorament integral de l'ESS

Pàg. 10

ENTREVISTA:

Yabel Pérez,
arquitecte de
Sostre Cívic.

Pàg. 13

ECONOMIA PER LA VIDA:

**Per un futur habitable, no a
l'ampliació de l'aeroport.**

Pàg. 16

PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2024:

**L'aproximació comunitària
a la transició energètica.**

Pàg. 19

Salut laboral per a persones i organitzacions.

Transformem el nostre entorn mitjançant aportacions de caràcter social amb la fórmula cooperativa com a motor de canvi.

- Integració de la prevenció de riscos laborals, des de la proximitat i la implicació.
- El BenEstar de les persones, el motor de l'Economia.

Confiança

Comunitat

Coneixement

SelPrA
sepra.coop

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Agnès Giner, Carla Liébana, Antònia Montaner, Ricard Pedreira, Xavier Pié, Joseba Polanco, Jordi Rojas, Àlex Romaguera, Lorena Torró, Jordi Via i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Talaia, SCCL

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80

Edició impresa: ISSN 1133-8415.

Edició digital: ISSN 2696-9386.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

FSC®
MIXTO
Paper
FSC® C172087

BY SA

Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Miquel Parés

05

EDITORIAL

“El maillon faible”:
una teoria invertida?

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Dones cooperativistes:
Reflexions sobre un futur més just
Confederació de Cooperatives de Catalunya

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Assessorament comptable, fiscal, jurídic i laboral, fruit de la intercooperació
Sara Blázquez

13

L'ENTREVISTA

Yabel Pérez.
Anna Pujol

16

ECONOMIA PER LA VIDA

Per un futur habitable, no a l'ampliació de l'aeroport de Barcelona!
Ariadna Cotén i Joan Manel del Llano

19

PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2024

L'aproximació comunitària a la transició energètica: un estudi envers les comunitats energètiques renovables
Marc Ríos

23

ECONOMIA SOCIAL SOLIDÀRIA

On van a parar els nostres diners?
Guillem Subirachs

25

RESSENYA

Camacuc reneix
Ricard Pedreira

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Miquel Parés Torrella

(1998), tècnic de gestió econòmica i comptabilitat

Què et sembla atractiu del cooperativisme?

El cooperativisme és una eina clau per accelerar la transformació social, que ens apropa al món de demà i ens permet viure en la societat que volem imaginar. L'economia solidària i els valors cooperatius aterren a la pràctica els dogmatismes teòrics que han marcat l'evolució ideològica de les darreres generacions i permeten crear un laboratori viu d'idees i dinàmiques. Ens permeten entendre les dificultats de la teoria i creen un espai on, orgànicament, sorgeixen les respostes.

Què no et convenç del cooperativisme? Crec que un dels reptes més potents de l'economia social i solidària és la dicotomia entre l'ambició de crear un model econòmic alternatiu i la humilitat que caracteritza les organitzacions i, sobretot, les seves pràctiques comunicatives. Conscients de l'impacte devastador sobre la salut de les persones del màrqueting comercial i les agressives campanyes de les marques convencionals, ens refugiem en la consciència individual com a pràcticament únic reclam cap al consumidor/ciudadà. Apel·lant a la responsabilitat d'aquest. Tenint en compte la magnífica oportunitat que implica formar part d'aquest univers, crec que podem trobar altres discursos que facin atractiu formar-ne part, i difondre'n les pràctiques.

Consideres que una altra economia és possible? És factible una economia per la vida, basada en la sostenibilitat de la vida i del planeta? Tal com ja s'ha fet eslògan, estem començant a viure un moment històric del capitalisme en què hi ha una altra economia que no és que sigui possible, sinó que ja existeix, i impregna tots els àmbits essencials de la nostra vida.

Fent uns esforços individuals que cada cop són més baixos, gràcies als moviments col·lectius que s'han anat organitzant, tenim la capacitat de canviar els nostres models de consum, d'estalvi, de cura, d'oci, i de qualsevol

altre àmbit de la vida, a un sector on els mitjans de producció no estan en mans privades. On la distribució de l'excedent, quan n'hi ha, i sense que sigui el motor de l'activitat econòmica, és distribuïda entre les persones que organitzen la producció. On es procura que el marc relacional de l'organització situï la persona al centre i es conciliï el camí personal de cadascú amb els objectius del col·lectiu. On s'opera des d'un marc mental que busca contribuir al benestar de l'entorn, i s'avaluen conscientment les pràctiques que es poden millorar en aquest sentit.

Evidentment encara costa molt no participar del que sembla que ja s'ha erigit com l'economia del col·lapse. I crec que tampoc no cal martiritzar-se quan ho creiem inevitable. Al cap i a la fi és el sistema econòmic que, amb més o menys energia, hem ajudat a construir. I on vivim nosaltres, els nostres pares, amics. On viu el més i el menys creient. I des d'on estem buscant formes de treure'n el cap.

Però sempre que puguem, amb uns quants clics veurem que podem canviar d'operadora, d'asseguradora, de banc. Que podem baixar al carrer i trobar un espai on s'autoorganitzi un grup de persones per consumir aliments que no facin emmalaltir. O podrem trobar llocs on la societat s'hagi organitzat per oferir espais de vida. Com la cultura popular, l'assemblearisme, l'escoltisme o els casals populars. Les associacions infinitament diverses i els petits grups que s'ajunten per senzillament gaudir de la seva afició en comú.

I on també trobarem altres persones que, com nosaltres, vulguin viure una vida que valgui la pena ser viscuda, i amb qui puguem compartir un camí per arribar-hi.

Amb una mica de sort, no caldrà esforç per fer aquestes passes, sinó il·lusió.

“El maillon faible”: una teoria invertida?

El 1917, en plena revolució, Lenin va plantejar la teoria del “maillon faible”, que consistia en afirmar que la caiguda de la cadena capitalista vindria de la seva cadena més feble, és a dir, a la burgesia dels països menys desenvolupats. En altres paraules, atacar els menys forts dels que tenien el capital en aquesta època.

Aquesta teoria va acabar canviant de corrent a través de diferents interpretacions. Una d'aquestes va arribar a plantejar que en el món del capital no hi ha una esquerra feble, sinó que és el proletariat el que està en una situació de debilitat.

Recentment, s'observa una tendència creixent, de manera desacomplexada, tant en les relacions dins dels grups socials humans com en el terreny polític, d'atacar qui es considera el “maillon faible”. En un mateix grup on tots cometen errors, a uns se'ls fa el toc, a la resta no. Una qüestió de facilitat i de comoditat.

Podríem llistar infinitat d'exemples, però parlarem d'alguns recents, que fan pensar i reflexionar en molts aspectes.

Tenim el cas dels indocumentats enfront dels “irregulars” als EUA on l'argument principal de la seva decisió no va ser millorar o obtenir més drets o millors condicions, sinó impedir que d'altres els assolissin, bàsicament perquè hi havia una possibilitat que no poguessin salvaguardar els “pocs privilegis” que tenien.

Passa el mateix fenomen a Europa, on és la mateixa classe treballadora la que vota la ultradreta per no permetre que els immigrants puguin beneficiar-se del sistema, sense pensar que si s'apliquessin les altres propostes electorals d'aquests mateixos corrents es reduiria dràsticament l'estat de benestar de tothom.

El mateix passa quan es parla del feminisme i dels drets bàsics que estan recuperant les dones. Abans de veure-ho com a avenços i millores que podrien influir en les relacions intrafamiliars en positiu, s'entesten a considerar que és una amenaça en contra dels homes. Tenen por que si aquest boc expiatori deixa de ser-ho la gent masculina directament es convertirà en “maillon faible”.

Es tracta d'un fenomen interessant i contradictori, que d'alguna manera té sentit si l'analitzem des de la filosofia i la construcció politico-social, però que tendeix a reforçar el costat més egoista de l'ésser humà. Parteix d'una lògica profundament egoista, perquè el fet que jo millori les meves condicions no ha d'afectar el teu benestar; hem de lluitar tots i totes per a una redistribució més equitativa dels recursos, frenar les desigualtats. Si no, cada vegada més la riquesa és en mans d'uns quants mentre el poble s'oprimeix a si mateix.

Fundació Roca Galès

FOTO: Migrants i refugiats internats en el centre de detenció de Fylakio a Tràcia, Grècia. Ggia, restauració de Kim Hansen. Wikimedia Commons CC BY-SA 3.0

EL CONGRÉS APROVA UNA PROPOSTA DE SUPORT A L'HABITATGE COOPERATIU

El Congrés dels Diputats va aprovar el passat 18 de febrer, per primera vegada, una proposta per impulsar i reconèixer l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús en tot l'Estat l'espanyol. El text, aprovat amb els vots a favor de tots els grups –excepte l'abstenció del PP i el vot en contra de VOX–, reforça el paper d'aquest model com una alternativa assequible, no especulativa i compromesa amb la sostenibilitat, el suport mutu i les cures en el marc de l'economia social i solidària. Alhora, insta el Govern a impulsar projectes amb suport públic mitjançant millores normatives, finançament i cessió de sòl.

La Proposició no de llei (PNL) ha estat presentada pel Grup Socialista a iniciativa del grup de treball d'habitatge de REAS Red de Redes, que el novembre va presentar la seva proposta als grups parlamentaris. El text s'ha debatut i aprovat a la Comissió d'Habitatge i Agenda Urbana del Congrés dels Diputats. La resolució insta el Govern a desenvolupar una estratègia de suport al cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús en coordinació amb totes les administracions competents.

Entre les mesures clau incloses en la resolució destaquen:

- El reconeixement del model cooperatiu en cessió d'ús com una via no especulativa d'accés a l'habitatge, que contribueix a ampliar el parc d'habitatge social i assequible.
- La creació d'una política pública específica de foment i suport al cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús, articulada de manera transversal des dels diferents ministeris.
- La cessió de sòl públic com a eina clau per al desenvolupament d'aquests projectes.
- La millora del marc normatiu per facilitar la implantació i el funcionament d'aquest model.
- L'impuls de mesures de finançament i fiscalitat en el nou Pla Estatal d'Habitatge 2026-2030, amb l'objectiu de consolidar aquest model com una alternativa real en l'accés a l'habitatge.

En l'actual context de crisi d'accés a l'habitatge, amb preus de lloguer inassumibles per a gran part de la població, el model cooperatiu en cessió d'ús demostra que existeixen altres maneres de garantir el dret a l'habitatge fora del mercat especulatiu i en coordinació amb les polítiques públiques.

Red de Redes de Economía Alternativa y Solidaria (REAS) neix el 1995 per desenvolupar l'economia solidària a l'Estat espanyol. Les seves diferents línies de treball es basen en els principis i valors de la Carta de l'Economia Solidària per actuar des del respecte i cura de l'entorn, afavorir un model solidari i col·laboratiu, i situar les persones i les seves necessitats per davant del benefici o la rendibilitat.

+ info: www.economiasolidaria.org/noticias

Curs d'aprofundiment sobre Habitatge Cooperatiu en Cessió d'Ús

La cooperativa Sostre Cívic, en la línia de continuar fent créixer el model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús, impulsa juntament amb la Universitat de Barcelona, el **Curs d'Aprofundiment de l'Habitatge Cooperatiu**. Es tracta d'una formació única que permetrà entendre a fons tots els aspectes clau d'aquest model, des de la viabilitat jurídica i econòmica fins a la gestió de la convivència i la sostenibilitat ambiental i social.

La formació tindrà lloc del 20 de març al 5 de juny de 2025, amb 11 sessions presencials dinàmiques de 3 hores cadascuna, on es combinaran teoria, anàlisi de casos pràctics i visites immersives a projectes cooperatius reals. També s'hi oferiran materials especialitzats i tutories personalitzades en línia per acompanyar el desenvolupament dels projectes finals de les participants.

El programa compta amb professorat expert en la promoció d'habitatge cooperatiu, que no només prové del món de l'arquitectura, sinó també del dret, la construcció, l'enginyeria, l'economia, la facilitació i la gestió cooperativa. Aquesta diversitat de perfils permet oferir una visió completa de tots els aspectes que intervenen en el desenvolupament d'un projecte d'habitatge cooperatiu.

A més de les sessions teòriques, l'alumnat tindrà l'oportunitat de conèixer de primera mà projectes cooperatius en funcionament a Catalunya i explorar experiències internacionals que comparteixen principis amb aquest model d'habitatge.

Aquesta formació s'adreça a les persones que estan pensant a impulsar un projecte d'habitatge cooperatiu, les professionals del sector que volen aprofundir en aquest model o treballen en polítiques d'habitatge des de l'Administració pública. A més, està reconeguda amb 3 crèdits universitaris ECTS, i el preu de matrícula és de 30 euros, gràcies al suport del programa d'Economia Social del Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya.

+ info i inscripcions: www.curshabitatgecoop.sostrecivic.cat

ELS PREMIS D'ECONOMIA SOCIAL 2025 S'OBREN A MÉS CATEGORIES

Els Premis Economia Social 2025 amplien les bases per poder incorporar articles de fi de màster i treballs de cursos d'especialització, a més de treballs de fi de grau, màster i postgrau, que ja s'incorporaven en les edicions anteriors. Enguany, el termini de presentació es tancarà el **21 de juliol**. Pel que fa al premi al millor article de final de màster, que substitueix el premi especial dels anys anteriors, tindrà una dotació de 1.400 euros als quals se sumen 300 euros en serveis i productes del mercat social. S'entregaran, en total, més de 9.000 euros en els set reconeixements previstos entre primers i segons premis.

Aquests guardons, dels quals s'acaben de publicar les bases, els convoca la Fundació Roca Galès en el marc del Programa d'Economia Social de la Generalitat, i tenen l'objectiu d'impulsar l'alumnat universitari amb inquietuds

socials i fomentar l'especialització en les àrees de coneixement de l'economia social i el cooperativisme. Els treballs presentats han de ser originals, tant individuals com col·lectius, que s'hagin presentat entre el 20 de juny de 2024 i el 21 de juliol del 2025 (tots dos inclosos).

En l'edició d'enguany, es valoraran especialment els treballs que abordin respostes actuals de la societat, com per exemple les noves formes de producció, el cooperativisme de plataforma, les noves formes de consum o de gestió innovadores des del cooperativisme, la continuïtat d'activitats econòmiques en forma de cooperativa, així com altres reptes de l'economia social. De la mateixa manera que en les edicions anteriors, i davant de l'emergència climàtica que viu actualment el planeta, es valoraran molt positivament els treballs que vincu-

lin l'economia social o les cooperatives amb la transició ecosocial, entesa com la transició de les societats cap a la sostenibilitat, que equilibra el desenvolupament econòmic i social amb els recursos limitats del medi natural.

Pel que fa als cursos d'especialització que poden entrar a la convocatòria han de ser d'un mínim de sis crèdits, és a dir, seixanta hores. En general, poden optar als premis les persones que hagin presentat un treball de final de grau (TFG), treball de final de màster (TFM), treball de postgrau (TP), treball de curs d'especialització (TCE) o un article de fi de màster (AFM) en una institució acadèmica situada a Catalunya, sigui pública o privada. Les llengües emprades per als treballs poden ser català, castellà o anglès.

+ info: www.economiasocial.coop/premis

NOVA REVISTA DIGITAL DE L'ANY INTERNACIONAL DE LES COOPERATIVES 2025

Ja ha sortit la primera revista digital de l'Aliança Cooperativa Internacional per celebrar l'Any Internacional de les Cooperatives 2025. Aquest número, publicat el Dia Mundial de la Justícia Social (20 de febrer), explora el treball diari de les cooperatives en la creació d'un món més just i igualitari.

Inclou un informe de la 63a sessió de la Comissió de Desenvolupament Social (CSocD63), en la qual es va parlar del paper instrumental de les cooperatives per fomentar la solidaritat i la cohesió social. Però, quina és la connexió entre justícia social i cooperatives? La revista digital analitza a fons aquest important vincle a través d'una entrevista a Simel

Esim, directora de la Unitat d'Economia Cooperativa, Social i Solidària de l'OIT i del Grup de Treball Interinstitucional de les Nacions Unides sobre Economia Social i Solidària (UNTFSS).

El cinema s'ha usat arreu del món per compartir testimoniatges de comunitats que lluiten contra les injustícies socials a través de cooperatives. Aquest número de la revista inclou una llista de pel·lícules que contenen històries d'acció col·lectiva.

A més, encara que existeixen molts exemples de cooperatives que promouen la justícia social, aquesta revista digital destaca dos casos: Kampala Medical & Allied Health Workers Cooperative Society (KAMACOS) (Societat

Cooperativa de Personal Mèdic i Sanitari de Kampala), una organització sense ànim de lucre que agrupa professionals de la salut a favor del desenvolupament econòmic i del servei humanitari; i **Diom-coop**, la cooperativa amb seu a Barcelona, formada per venedors de carrer que s'han unit per prestar una varietat de serveis, des de servei d'àpats i neteja fins a moda i sensibilització.

La revista també celebra el Mes de la Història Negra i reconeix que les persones que s'uneixen contra el racisme fa molt de temps que se serveixen de l'acció cooperativa per millorar les seves vides d'una forma tangible.

+ info: www.ica.coop

FÒRUM FESC'25: 4 D'ABRIL A LA NAU BOSTIK

Aquest 2025 és un any clau per a la Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC): el nou model es desplegarà completament amb la celebració del Fòrum FESC el 4 d'abril i del Festival FESC els dies 18 i 19 d'octubre. Per primera vegada, els dos esdeveniments de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES) es duran a terme en un mateix any, consolidant la renovació de la FESC com una eina estratègica per a l'economia social i solidària.

Així, el pròxim 4 d'abril se celebrarà el Fòrum FESC en el marc de la Nau Bostik de la Sagrera (Barcelona): un espai dedicat a les persones i les organitzacions de l'economia social i solidària (ESS), un punt de trobada per abordar temes transversals i estratègics del moviment i una oportunitat per aturar-nos, pensar, enfortir-nos i traçar camí.

A banda d'altres activitats que estan pendents de programar,

el Fòrum FESC abordarà 4 debats transversals, escollits de manera democràtica per la base social de la XES d'entre 9 temes inicials sorgits de diferents espais articulats de l'organització (assemblea general, comissió permanent i comissió tècnica):

1) Després del boom: quina és la sostenibilitat real de l'ESS?

És viable l'ESS sense el suport de les administracions públiques? Reflexions sobre l'autogestió, les experiències internacionals i com enfortir el model més enllà de subvencions. Contractacions directes i compres públiques.

2) Classes populars i ESS: un mercat per a tothom?

L'ESS és realment accessible i assequible per a les classes populars? Debats entorn del seu impacte actual, els perfils implicats i com es pot apropar a més sectors de la societat.

3) Incidència política: l'articulació ens fa més fortes

Com podem reforçar la incidència política de l'ESS? Converses sobre *lobbying*, autodefensa col·lectiva i estratègies per fer front als reptes plantejats en la relació amb les administracions públiques.

4) Comprem Filmin! Volem ser petites o grans?

És hora de prendre més riscos i apostar per un salt d'escala? Una discussió sobre models de creixement i si s'han d'assumir projectes més ambiciosos per multiplicar l'impacte de l'ESS.

A més, abans de començar amb els debats hi haurà la presentació "**Resposta comunitària davant emergències: aprenent del cas de València**" on s'explicaran experiències reals i es compartiran reflexions sobre com organitzar-nos davant crisis futures.

+ info: <https://fesc.xes.cat>

DONES COOPERATIVISTES: REFLEXIONS SOBRE UN FUTUR MÉS JUST

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@CooperativesCAT

Grup de dones de la Cooperativa La Moral de Badalona. *Acción Cooperatista* núm. 441, 16 octubre 1931.

En un context en què s'han globalitzat les guerres de gènere –disputes polítiques i culturals sobre qüestions de sexualitat i rol– i es posa en dubte la promoció dels drets humans, especialment aquells vinculats a les conquestes feministes i les lluites LGTBI, la celebració del Dia Internacional de la Dona adquireix una rellevància encara més gran.

Òbviament, aquesta lluita no és aliena al cooperativisme, on la pugna contra la discriminació de gènere s'expressa amb claredat a través de valors que rebutgen qualsevol forma d'exclusió. Encara que l'assoliment d'aquesta visió ha estat un camí llarg i ple d'obstacles, els principis de respecte i igualtat han anat guiant el desenvolupament del nostre model.

Des d'una vessant històrica, el cooperativisme en clau de gènere es va forjar a finals del segle XIX, en un moment en què, malgrat l'emergència d'un discurs igualitari inspirat en la Il·lustració i la Revolució Francesa, la realitat era ben diferent per a les dones, que van quedar excloses dels estaments de poder sota un marc teòric que així ho afavoria.

Malgrat l'exclusió, ja feia anys que dones cooperativistes com Micaela Chalmers (1858-1951) i economistes com Regina Lamo (1870-1947) reivindicaven la importància del paper de les dones a la cooperativa. Això no obstant, l'acceptació com a sòcies de ple dret no va arribar fins al 1929, quan la cooperativa obrera de consum La Flor de Maig ho va fer possible, permetent el seu accés a la junta directi-

va. En aquell context van néixer els grups femenins cooperatius, que emulaven el model de les guildes angleses, amb la missió d'estimular la seva participació en les cooperatives (Roca Galès, 2018).

Tot i la invisibilitat permanent en els òrgans de representació del moviment cooperatiu fins al retorn a la democràcia, les dones han portat el pes de l'activitat quotidiana de les cooperatives. Les seves contribucions pioneres i les iniciatives venidores evidencien que el cooperativisme pot ser un motor de transformació social.

Així, el 8 de març ens convida a reflexionar sobre les contribucions històriques i actuals de les dones en el desenvolupament de les cooperatives, reafirmant el compromís en la construcció d'una societat més justa, inclusiva i igualitària.

Assessorament comptable, fiscal, jurídic i laboral, fruit de la intercooperació

Sara Blázquez Castells
Dies d'Agost
@diesdagost

L'equip de Talaia, amb Feli Martín a la dreta, al seu local a l'Hospitalet de Llobregat.

Després de vint-i-quatre anys treballant sota la forma jurídica de SL, l'assessoria Talaia, de l'Hospitalet de Llobregat, es va transformar en cooperativa l'any 2020. “Malgrat ser una SL, ja treballàvem molt com una cooperativa”, diu Feli Martín, una de les sòcies treballadores. Aquesta manera de treballar i la creació de la cooperativa Coop de Mà, que va néixer precisament de la mà d'una de les treballadores de Talaia l'any 2010, va fer més que necessària i orgànica aquesta transformació a cooperativa: Compca Talaia.

“Talaia és una gestoria en el sentit tradicional”, diu Martín, especialitzada, això sí, en les necessitats del teixit associatiu, el tercer sector i el règim d'artistes, “però necessitàvem oferir altres serveis”, i d'aquesta necessitat va néixer Coop de Mà, “la filla petita”. “La vocació és atendre les necessitats dels clients de Talaia i que la gestoria no arriba a atendre, com la modificació d'estatuts, els plans de viabilitat, temes jurídics...”, diu Íñigo Robredo, que forma part de Coop de Mà. “Treballem exclusivament per a l'economia social i solidària i, sobretot, per al cooperativisme de treball”, afegeix. Les dues cooperatives comparteixen espai i ofereixen serveis molt comple-

mentaris, “on no arriba l'una, arriba l'altra, treballem juntes”.

Compca Talaia és una entitat d'assessorament i gestió comptable, fiscal, laboral i jurídica, especialitzada en organitzacions no lucratives, cooperatives, associacions i artistes, que va néixer el 1996. L'equip actual és de quinze persones especialitzades en la gestió dels diferents àmbits d'actuació de l'empresa i que fan ús de la intercooperació per complementar aspectes particulars del treball, “per garantir que les respostes a les demandes dels nostres clients tenen rigor i eficàcia”, diuen. La seva especialització és la normativa tributària, comptable, laboral i legal aplicable a fundacions, associacions, cooperatives i règim d'artistes.

Coop de Mà, per la seva banda, és una consultoria que treballa en l'àmbit jurídic, laboral, fiscal i econòmic per ajudar a estructurar en l'àmbit societari, organitzatiu i de gestió a entitats de l'economia social, entenent-la com l'economia de les persones. Actualment, hi treballen nou persones amb un sistema de treball que utilitza metodologies que “ens permetin posar en pràctica els principis cooperatius”, diuen.

“Tenim clara la complexitat del cooperativisme”, diu Robredo, “i el

nostre objectiu és facilitar la vida dels nostres clients. Hem de tenir molt clara la pregunta per poder donar la resposta correcta”, afegeix. “L’objectiu de la nostra intercooperació és que la informació pugui fluir i poder donar un servei integral”, diu.

Intercooperació en acompanyar projectes d’habitatge col·lectiu

Malgrat que la intercooperació entre les dues cooperatives forma part del seu ADN i de la seva quotidianitat i manera de treballar, es fa molt visible en un dels serveis concrets, com és el servei d’assessorament a cooperatives d’habitatge.

Per la seva banda, Coop de Mà és una de les entitats impulsores de Perviure, un equip dissenyat específicament per acompanyar i impulsar projectes de cohabitatge d’una manera interdisciplinària, amb una atenció especial en la cura de les relacions i la diversitat. Comparteixen projecte amb Celobert i Fil a l’Aguila, i d’aquesta manera “el seu enfocament abasta tots els àmbits tècnics i personals que requereixen els projectes d’autopromoció d’habitatge col·lectiu”, diuen. “Mitjançant la seva formació i experiència, l’equip

de Perviure ofereix solucions ajustades per garantir que cada projecte de cohabitatge sigui viable i fomenti un entorn de convivència saludable i respectuós amb la diversitat de les persones involucrades”. En aquesta també intercooperació, Coop de Mà aporta la seva experiència en economia social i cooperativisme, contribuint a enriquir el procés de transformació i sostenibilitat d’aquests projectes.

Però el dia a dia de Coop de Mà és treballar de bracet amb Talaia, que no va dubtar ni un moment a dedicar tot un any de treball per especialitzar-se i poder oferir, també, el servei d’assessorament per a cooperatives d’habitatge en cessió d’ús. “És molt diferent portar una cooperativa que una SL o altres fórmules, has d’oferir ben bé el que necessiten, i per això t’has d’autoformar”, diu Martin, de Talaia.

Talaia ofereix un assessorament personalitzat que inclou un pla d’assessorament a mida, treball en xarxa, que consideren fonamental per trobar les millors solucions, maximitzar els recursos i garantir un creixement sostenible. La gestoria considera que el servei d’assessorament per a cooperatives d’habitatge en cessió d’ús està perfectament

**L’equip
d’assessorament
laboral de Talaia.**

alineat “amb la nostra missió de proporcionar serveis fiscals, comptables i laborals de manera eficient i transparent, promovent els valors de l’economia social i solidària”. Amb aquest servei ajuden les cooperatives a establir-se, gestionar-se i créixer de manera sostenible, garantint que totes les veus siguin escoltades i promovent l’ús eficient

“**Si una cosa tenen clara ambdues cooperatives és que han d’oferir un acompanyament “que parli cooperatiu i l’entengui.”**

COOP DE MÀ

dels recursos per construir comunitats més fortes i cohesionades.

Perquè no s'escapi ni un detall han creat un Manual tècnic comptable i un Manual tècnic fiscal de cooperatives d'habitatge en cessió d'ús.

Una eina perquè les petites entitats gestionin la seva economia

Si una cosa tenen clara ambdues cooperatives és que han d'oferir un acompanyament "que parli cooperatiu i l'entengui". Per això i perquè se senten part d'aquest món associatiu i organitzat i coneixen perfectament les seves necessitats, des de Coop de Mà han desenvolupat l'Eina de Cogestió, que és un servei amb un cost reduït pensat per transformar la manera en què les entitats sense ànim de lucre gestionen la seva economia. Es tracta d'una plataforma intuïtiva, que no requereix coneixements comptables per mantenir la comptabilitat al dia. I que té el suport continu de l'equip de Coop de Mà, que acompanya les entitats en cada pas per assegurar que compleixen amb totes les seves obligacions fiscals, de manera senzilla i eficaç.

Les especificitats de l'economia solidària

És evident que assessorar l'economia social i solidària requereix conèixer

una normativa específica, que assessorar el sector artístic implica saber que el regeix un règim propi a la Seguretat Social, "que té unes precarietats i unes realitats que s'han d'atendre d'una altra manera, i que has de tenir capacitat d'adaptació". El context dels últims anys, però, ha fet que neixin més cooperatives i que canviï i creixi el sector.

"Fa uns anys, muntar una cooperativa era *rara*. Ara no, ara és més normal", diu Robredo. "És normal el naixement, però també el creixement", afegeix. "Les polítiques públiques han afavorit la creació de cooperatives, però també estan creixent i ara estem fent coses que eren inimaginables. Ara és més habitual que una cooperativa es compri un edifici, per exemple. Són coses engrescadores i que ens obren horitzons. Creixen en quantitat però també en qualitat".

La feina d'acompanyar cooperatives en el seu dia a dia també fa que Robredo hagi vist una evolució pel que fa a nòmines i sous. "Abans tot era molt més precari, ara les cooperatives estan lluitant per tenir sous més dignes, molt més decents", diu, i afegeix que a Catalunya tenim molt més moviment cooperatiu que en altres indrets, "fins i tot em van trucar de Galícia per demanar-me assessorament! Construïm referencialitat a l'Estat, compartim coneixement i estem encantats".

Coop de mà ha desenvolupat l'Eina de Cogestió, un servei pensat perquè les entitats sense ànim de lucre gestionin la seva economia.

La finestra única

Hi ha entitats que arriben a Talaia, però necessiten un canvi d'estatuts o volen fer un reglament de règim intern i les deriven a Coop de Mà. O a l'inrevés, hi ha entitats que arriben a Coop de Mà, però necessiten muntar una cooperativa i volen una gestoria, llavors van cap a Talaia. "Som com un metge de capçalera, quan arriba un client, tots tenim la capacitat de detectar les necessitats i derivar on calgui. Oferim una finestra única. Entris per on entris, detectem les necessitats i ens en cuidem. Sense perdre el temps i fent les coses bé", diu Robredo.

Martín afegeix que el primer que fan és un assessorament d'inici per detectar què es necessita, "A partir d'allà es comença, veiem les necessitats reals per poder fer el pressupost tan ajustat com sigui possible". Això també implica "estar al cas dels canvis normatius, aquí estem constantment mirant lleis i les particularitats de les normes que ens afecten a l'ESS i el cooperativisme. Cada dia hi ha canvis, sentències, i cada dia hi ha algú que està llegint tots aquests canvis", diuen.

El fet de compartir espai físic a la rambla Marina a l'Hospitalet de Llobregat, com és obvi, facilita molt aquesta intercooperació. "És bàsic i és fantàstic, perquè els equips s'estan tocant. Les ciberrelacions no funcionen tan bé", afegeix, rient, Robredo.

La cessió d'ús com a model d'habitatge cooperatiu ha experimentat un creixement notable en els darrers anys a Catalunya. Entrevistem Yabel Pérez, arquitecte membre del Consell Rector i tècnic d'impuls de nous projectes de Sostre Cívic, cooperativa que va anunciar a finals del 2024 que havia rebut 31 milions de fons europeus provinents del Council of Europe Development Bank. Una bona part de les persones beneficiàries finals seran les residents a Catalunya que no es poden permetre comprar o llogar a preus de mercat, segons l'organisme europeu. Aquest 2025, l'entitat també ha presentat un nou curs sobre habitatge cooperatiu en cessió d'ús juntament amb la Universitat de Barcelona.

Yabel Pérez:

Un personatge històric que voldries conèixer:

Frederica Montseny

Una lectura imprescindible:

qualsevol novel·la d'Andrea Camilleri

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir:

no n'he tingut mai.
No segueixo ningú

No podries viure sense...

un bon àpat amb amics

Encara tens pendent...

fer el cim del Mont-roig

El cooperativisme és...

una aposta política

Amb l'habitatge cooperatiu, volem que la gent s'empoderi»

Anna Pujol i Navarro

Dies d'Agost, Sccl
@diesdagost

Quins projectes teniu entre mans ara mateix?

La cooperativa està conformada per vint-i-cinc projectes, en catorze dels quals ja hi ha gent vivint. Enguany, dels onze en promoció, ja en tindrem nou en obres. Hem aconseguit uns ajuts europeus, a través de Fons Next Generation, per a diversos projectes en dret de superfície, on l'ajuntament reté la propietat del sòl en un període de 75 a 99 anys. Tots els que estem fent suposaran uns 350 habitatges en total. La mitjana són vint-i-cinc o trenta habitatges per edifici, però hi ha els de Manresa i Barcelona que en seran una seixantena cada un. Aquests ajuts els ha atorgat el Council of Europe Development Bank. Es tracta del crèdit més gran mai atorgat per una institució europea a una cooperativa catalana.

On s'estan portant a terme aquests projectes que compten amb finançament europeu? I què ens en podeu explicar?

A Lleida, Granollers, Vilafranca del Penedès i els que ja he anomenat de Manresa i Barcelona. Pel que fa al de Manresa, el projecte La Bertrana constarà de seixanta habitatges amb quatre espais col·lectius, un local municipal i àmplies zones comunitàries pensades per a la vida compartida entre tots els veïns i veïnes. Amb tres projectes al municipi, la capital bagenca serà la que més habitatges cooperatius tindrà fora de Barcelona. A Lleida, al Joc de la bola, l'obra s'executarà a partir d'un procés de construcció industrialitzada i s'aprofitaran les característiques de l'emplaçament per millorar l'eficiència energètica a través d'estratègies passives de captació solar. Pel que fa a Granollers, el projecte està impulsat per una desena de sòcies de Sostre Cívic veïnes de la ciutat, i està directament vinculat a la mobilitat sostenible amb un centre de distribució logística amb bicicletes elèctriques. També tindrà un espai per a una cooperativa agroecològica. A Vilafranca, el projecte La Bastida - Pati del Gall posarà la primera pedra aquest 2025 i es preveu que puguin entrar-hi a viure durant el 2026. Pel que fa al de Sant Andreu, de Barcelona, estem parlant d'un edifici intergeneracional que serà l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús més gran de Catalunya i el primer a comptar amb una comunitat inclusiva de persones amb discapacitat intel·lectual.

Aquests ajuts us han permès fer un salt d'escala?

El fet d'estar impulsant aquests projectes amb diners europeus, però sobretot, que

66

«Sostre Cívic aposta per l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús com a alternativa per accedir a l'habitatge.»

ara mateix comptem amb 190 habitatges amb gent vivint-hi, ens ha ajudat a plan-tejar-nos un salt d'escala. També hem fet un pla de formació molt potent per a la base social, i per dotar-nos de recursos financers. Treballem amb la cooperativa La Constructora, creada el 2018 per a una construcció ètica i sostenible amb els valors de l'economia social i solidària, i amb la plataforma de microfinançament Tornassol per generar campanyes de finançament per als projectes, diversificant les fonts de finançament. D'aquesta manera, s'ofereix l'opció de finançament voluntari a través de títols participatius. I mirem de treballar sempre recordant els inicis: Sostre Cívic va tenir el primer projecte al barri de la Ribera, amb la cooperativa Princesa 49.

Com van ser els inicis de Sostre Cívic?

Va néixer el 2004 en forma d'associació per aglutinar un conjunt de persones que volien fomentar un nou model d'accés a l'habitatge. I no només d'accés, sinó que també de tinença. En aquell moment, Raül Turmo havia fet treballs sobre el model danès, en un exercici teòric d'aposta per impulsar aquest model alternatiu basat en la cessió d'ús. Als inicis, Sostre Cívic tenia com a principals eixos la difusió i la incidència política explicant que existeix una alternativa més enllà del model de la compra i que és una alternativa factible, real i que pot acollir i ser un mecanisme de gestió d'habitatge no especulatiu que fomenti la propietat col·lectiva i la gestió democràtica del parc d'habitatges. L'entitat també va participar en l'elaboració de diverses lleis, com ara la Llei d'habitatge catalana.

Llavors, va crear la cooperativa. Per què es va escollir la fórmula mixta?

Anaven passant els anys i l'objectiu no era només fer difusió i incidència política, sinó que també es volia impulsar projectes. Ja hi havia grupets de gent, s'havien començat a detectar finques i hi havia opció de poder tirar-ho endavant. En aquell moment es va veure que la fórmula jurídica d'associació no era la més adient i es va decidir la constitució en cooperativa, que es va acabar fent el 2010. El projecte Princesa 49, que he comentat abans, va sorgir el 2014 i, quatre anys després, el juny del 2018, s'hi va entrar a viure. Uns anys més tard d'aquest primer habitatge cooperatiu que vam impulsar, comptem amb catorze habitatges en convivència, que suposen gairebé dos-cents habitatges. L'associació continua existint i porta a terme la feina d'incidència, de divulgació, de difusió. Llavors, pel que fa a la fórmula mixta de la cooperativa és d'habitatge i consum, aquesta ens serveix per impulsar projectes i per a tota la part de consums vinculats a l'habitatge, que també és molt important.

Després de vint anys, quina ha estat l'evolució en el nombre de persones sòcies?

Des del 2010 la base social va anar creixent de mica en mica. A partir del 2014 va créixer més, i a partir del 2016 i 2017 el nombre de sòcies va créixer exponencialment amb La Balma i Cirerers a Barcelona. Entre el 2019 i el 2020, quan comptàvem amb quinze persones treballadores, es va generar el debat de si l'equip tècnic havia d'associar-se a la

SOSTRE CÍVIC

Yabel Pérez és arquitecte, membre del Consell Rector i tècnic d'impuls de nous projectes de Sostre Cívic.

cooperativa. Va ser un debat molt ric. Al final, la cooperativa sempre ha d'estar gestionant o fent les tasques necessàries perquè el patrimoni i els habitatges estiguin en ús, funcionin. Per tant,

el grau d'especialització de la gent que treballa en plantilla ha de ser elevat per poder tirar-ho endavant. Pel fet de no ser sòcies, la governança no estava regulada i es prenen decisions sense vin-

“

«La cooperativa ha rebut 31 milions de fons europeus per construir més de 300 habitatges.»

cle polític de facto amb la cooperativa. En el moment inicial, vam ser unes dotze persones les que ens vam associar. El 2021, es va incorporar la figura de la sòcia treballadora als estatuts de la cooperativa. Es va votar que la capacitat de decisió fos ponderada, que les persones treballadores tinguessin un 10% i les d'habitatge un altre 90%. D'aquesta manera, van quedar molt més clarificats els pesos polítics i els rols. Animo molt les cooperatives de consum a tenir aquests debats!

Quin model d'accés a l'habitatge proposeu per a les grans ciutats? I per a experiències més rurals?

Pel que fa als inicis de Sostre Cívic, hi havia sobretot comunitats intencionals en àmbits més rurals, com ara Cal Cases. A partir del 2014, el moviment es va centrar més en territori urbà, sobretot amb l'entrada d'administracions públiques com l'Ajuntament de Barcelona. Uns anys després, vam plantejar-nos que això havia de ser possible arreu del país, i vam portar a terme una inversió forta de recursos per anar més enllà. Històricament, el sistema d'habitatge social que s'havia fet era habitatge gestionat per l'administració pública o per alguna fundació, en un model de lloguer on s'establí una relació client-proveïdor.

I en l'habitatge en cessió d'ús?

El model que nosaltres plantejem de política pública d'habitatge és que la persona que hi viu també sigui participant, copropietària, que es responsabilitzi i generi una comunitat. L'habitatge es considera un bé d'ús i es lluita contra l'especulació. A més, el preu es basa en el cost real, perquè no hi ha ànim de lucre. És un model d'habitatge per a tota la vida, amb qüestions vinculades al consum, sovint amb béns materials adquirits de forma cooperativa que tu no podries assolir individualment. És un model de generació de polítiques públiques d'habitatge sense que l'administració hagi de fer tot l'esforç. L'ajuntament pot donar suport, però no cal que faci el 100%. Tenim vincle amb cooperatives de Suïssa, de l'Uruguai i altres països amb projectes vinculats amb sindicats, o amb federacions cooperatives que treballen amb autoconstrucció. Al final, tot depèn de com funcioni el sistema financer, però el model és per potenciar l'autonomia i que la gent s'empoderi. Serien més cooperatives d'habitants que d'habitatge.

PER UN FUTUR HABITABLE, NO A L'AMPLIACIÓ DE L'AEROPORT DE BARCELONA!

Ariadna Cotén i Joan Manel del Llano

Membres de Zeroport,
plataforma pel decreixement del port
i l'aeroport de Barcelona

L'any 2021 es va aconseguir aturar l'ampliació de l'aeroport de Barcelona-el Prat, però ja llavors sabíem que la victòria era temporal. D'aleshores ençà, determinats sectors polítics i empresarials no han deixat d'insistir-hi: la patronal ha anat presentant propostes per fer-la efectiva, i el PSC, des del primer moment en què va assolir el govern de la Generalitat i seguint les seves consignes, va reactivar el projecte; així, el president Illa va declarar que l'ampliació de l'aeroport era "prioritària" en el seu mandat.

Les darreres notícies que ens arriben diuen que la seva proposta "protegirà" les zones naturals, però no se sap ben bé com, més enllà de les declaracions absurdes i irresponsables del secretari de transició ecològica, Jordi Sargatal, que fa poc va plantejar fer un "aeroport d'ocells" per traslladar els espais naturals. També ens arriba que l'anomenada *comissió "tècnica"* per estudiar l'ampliació no ho és tant; de fet, és incompetent, ja que a més d'aquesta comissió, al Govern del PSC li caldrà contractar (no sabem si ja ho ha fet) una consultoria de renom internacional per donar "solidesa" al paquet de compensacions ambientals que vol presentar davant la Comissió Europea, a pesar que encara estan pendents les de l'anterior ampliació. La voluntat del Govern és evident, però topa de cara amb la realitat de la complexitat de qualsevol intent d'actuació al delta del Llobregat, després d'anys d'inacció, deteriorament i destrossa consentits.

Amb tot això, des de Zeroport considerem que tenim la responsabilitat de desmuntar un a un els seus arguments per fer créixer l'aeroport, que passen per dir que l'aeroport ha assolit la seva capacitat màxima, que l'economia de Barcelona necessita "hubs" i "vols intercontinentals", i que l'ampliació portarà llocs de treball, creixement, valor afegit, talent, renom..., amb uns beneficis que, sempre –qui ho dubta?–, superen els costos.

L'aeroport no està "col·lapsat" i, encara que ho estigui, cal que decreixi

En un comunicat del passat mes de gener, la gestora aeroportuària AENA¹ va reconèixer que l'aeroport del Prat només opera al límit de la seva capacitat en moments puntuals de l'any, com en temporada alta o en horaris molt concrets, i que encara queden franges horàries per omplir i que se'n pot desestacionalitzar l'activitat. Per tant, les declaracions i els anuncis sobre el col·lapse de l'aeroport són notícies falses i alarmistes, que l'únic que pretenen és incidir en l'opinió pública per crear la necessitat social de l'ampliació, i prou.

Sigui com sigui, res no obliga a engrandir les infraestructures quan atenyen la seva capacitat màxima. De fet, qualsevol planificació assenyada hauria d'anar més enllà, i no pensar solament en la situació actual, sinó en el futur de la indústria de l'aviació i en el paper que hi té l'aeroport de Barcelona. Perquè el seu futur optimista no ho és tant, al contrari del que ens volen fer creure. En aquest sentit, si bé l'aeroport de Barcelona és, bàsicament, un aeroport turístic, amb un 74% de vols de baix cost i un 55% de viatgers turístics, ja hi ha estudis² que calculen la caiguda significativa del turisme aeri pels sobrecostos derivats de la transició energètica, la descarbonització del sector aeri i, també, els possibles nous impostos sobre el querosè i els bitllets previstos per la Unió Europea i el Govern espanyol. La realitat futura va per un altre camí que els nostres representants polítics no volen veure: l'aviació s'encarirà, decreixerà i ens hi haurem d'adaptar, i caldrà avançar cap a un model econòmic menys dependent del turisme i de l'aviació i, per tant, no ampliar infraestructures que quedaran obsoletes.

Roda de premsa de presentació del comunicat per a la cancel·lació de l'esdeveniment *Aviation Week*, el setembre de 2024.

Realment volem més turistes intercontinentals?

L'aeroport de Barcelona no és un “hub” intercontinental ni ho pot ser, ja que cap grup d'aerolínies no està interessat a fer de la nostra ciutat el seu hub (intercanviador de rutes). Però el que sí que hi ha actualment són vols intercontinentals punt a punt (més que mai), utilitzats en gran part per turistes. I ara l'aeroport “s'ha” d'expandir per encabir-hi més vols d'aquests tipus, que són els que generen més emissions per passatger i quan s'ha comprovat que reduir-los és clau per disminuir la totalitat de les emissions del sector³. I a sobre, es volen més vols intercontinentals per “captar” creueristes, és a dir, incrementar els vols més contaminants per impulsar una de les indústries més nocives, la creuerística, tal com defensen Turisme de Barcelona⁴ i AENA⁵.

Així doncs, augmentar la capacitat de l'aeroport i tenir més vols intercontinentals no servirà per a atreure inversions estratègiques ni per a diversificar l'economia, sinó que simplement potenciarà encara més la indústria turística, que genera greus problemes a la ciutat. Si avui el turisme ja està provocant manca d'habitatge, l'expulsió del veïnat i la destrucció dels lligams comunitaris, la saturació dels serveis públics, un sobreconsum d'aigua i d'energia, i una sobregeneració de residus, què suposaran uns quants milions de turistes més a la ciutat? Això sí que serà

Roda de premsa de presentació del comunicat de Zeroport, Stop Creuers i Aturem el Hard Rock, de denúncia del turisme massiu com a element espoliador i destructor del territori, l'abril de 2024 a Montjuïc.

un col·lapse de debò, el qual, lluny de contribuir a una millora socioeconòmica, reforçarà la dependència del turisme, la precarització de l'ocupació, la desigualtat i el risc d'exclusió socials i, alhora, la dependència de grans inversors, fons d'inversió i grups multinacionals. Aquest és l'escenari que desitgen els qui insisteixen a engrandir l'aeroport.

I on es comptabilitzen els costos?

La defensa de l'ampliació de l'aeroport es basa en la visió de progrés màxim, la promesa de creixement econòmic i la millora de la connectivitat, però mai no comptabilitza els costos que implica el projecte. Uns costos que van des del que suposa encara més destrucció del territori fins a les despeses en compensacions varies, passant pels efectes en la salut i la qualitat de vida de les persones, i, no s'ha d'oblidar, la resta d'éssers vius.

Hem de transcendir l'etern debat sobre la llacuna de la Ricarda si volem aprofundir en la realitat del delta de Llobregat i la seva fragilitat actual. El 60% del Delta està sota el ciment, i això afecta de manera directa i negativa els seus espais naturals i agrícoles, així com els seus aqüífers. Aquest fet no sembla importar a cap administració, atès que en els darrers anys no han fet res per corregir-lo, malgrat les advertències reiterades de la Comissió Europea sobre el deteriorament del Delta i el consegüent procés d'infracció obert. Qualsevol nova agressió pot acabar de destruir definitivament aquest medi tan fràgil, i els costos derivats poden ser incalculables.

El plantejament de noves mesures compensatòries, quan encara no s'han dut a terme les acordades per a l'anterior ampliació de l'aeroport, pot sonar a broma, i més quan venen de suposats “tècnics”, que ignoren que els ecosistemes no són traslladables. Amb la llacuna de Cal Tet, tenen un exemple ben a prop: creada artificialment per compensar els impactes del desviament del riu Llobregat, ha acabat essent un sistema eutròfic⁶ disfuncional molt malmès. A més, qualsevol trasllat d'espais naturals no només compromet l'equilibri ecològic de la zona i del voltant, sinó que implica pèrdua de terreny agrari; en aquest context, el Govern⁷ actua hipòcritament, ja que presumeix d'impulsar en la seva agenda la sobirania agrícola i la necessitat de consumir productes de proximitat.

Tot això no compta, i encara hi ha més. En cap estudi sobre les bondats de l'ampliació de l'aeroport no es parla de la contaminació que genera i del que suposaria un augment de vols i d'aeronaus més grans per a la salut dels més de tres milions de persones que viuen al voltant d'aquesta infraestructura i que estan directament afectades per la seva activitat. En efecte, els avions no tan sols emeten quantitats ingents de CO₂, també aboquen òxids de nitrogen, diòxid de sofre i partícules de tota mida, entre altres substàncies. Són especialment perilloses les partícules ultrafines, que s'ha demostrat que causen patologies cardiovasculars i respiratòries, així com hipertensió, diabetis i demència⁸. En aquests estudis tampoc no es comptabilitzen altres costos com la contaminació provocada per la construcció de les mateixes infraestructures, els derivats de l'excés de turisme o els lligats al sobreconsum de serveis per part dels visitants. I l'enorme factura que comporta la lluita contra l'escalfament global i que l'aeroport potencia, per quina raó caldria tenir-la present?

Acció de protesta en un debat de l'Ajuntament de Barcelona de la Taula per l'Emergència Climàtica del novembre del 2019.

I continuem incentivant i ajudant fiscalment el mitjà de transport més contaminant

L'aviació és el mitjà de transport més contaminant per passatger i quilòmetre. A això hem de sumar-hi els privilegis fiscals de què gaudeix aquest sector i que a Espanya són nombrosos: no tenim impostos al querosè, com passa a tota la Unió Europea; no tenim cap impost específic als bitllets, com sí que tenen altres països europeus; no apliquem IVA als vols internacionals, i només apliquem el 10% d'IVA als vols domèstics. Aquests avantatges fiscals s'han comptabilitzat en 4.610 milions d'euros, que s'han deixat d'ingressar⁹, a la qual cosa cal afegir el que les companyies aèries han rebut via subvencions o ajuts públics perquè s'estableixin en determinats aeroports¹⁰, que molt sovint són aportacions opaques.

Així, el que s'està fent és promoure una indústria contaminant i que gaudeix de privilegis fiscals, fet que suposa un avantatge competitiu injust enfront del ferrocarril i altres mitjans de transport amb menor impacte ambiental.

A qui beneficia realment l'ampliació?

Darrere de l'ampliació de l'aeroport es troben interessos polítics i empresarials de tota classe, començant pels de la mateixa AENA. Aquesta multinacional, amb un 51% de capital públic, actua garantint els interessos dels seus accionistes, que són grans bancs, corporacions i fons d'inversions, molts dels quals s'estableixen a caus fiscals. Així, el seu objectiu és bàsicament maximitzar els beneficis de les seves inversions, una fita clarament ben allunyada de les necessitats bàsiques de la ciutadania.

En la mateixa línia, la patronal, Foment del Treball, ha pressionat incansablement en els darrers anys perquè es dugui a terme l'ampliació, i recentment ho ha fet amb una "comissió" que va presentar fins a onze propostes diferents. Totes es basaven en la destrucció del Delta i els seus espais naturals i agraris, i la que més van destacar consistia a allargar la tercera pista amb "pilones" per sobre dels espais naturals protegits. Com a curiositats d'aquesta comissió, cal dir que l'actual secretari de transició

ecològica en formava part, això sí, com a empresari turístic, i que el president de la comissió era alhora president de la Cambra de Contractistes d'Obres de Catalunya i copropietari d'una empresa d'asfalts i runes. Tot això semblaria còmic si no fos perquè l'actual govern de la Generalitat considera ineludible l'exigència de Foment i s'ha pres molt seriosament les propostes presentades.

Però l'ampliació també beneficia les grans corporacions turístiques que estan instal·lades des de fa temps a Barcelona, seguint cadenes hoteleres, restaurants o empreses creuerístiques, etc., que veuen en aquest projecte l'oportunitat d'aconseguir uns quants milions més de clients i beneficis ben sucosos de la seva indústria turística extractiva. Grans guanys per a elles, pèrdua, misèria i contaminació per a la ciutadania, amb el beneplàcit d'una part important de la classe política.

Ens tindran de cara i als carrers

Des de Zeroport no deixem de bregar per aturar definitivament aquesta amenaça, i estem mobilitzant-nos i preparant futures accions i convocatòries. Treballem per aglutinar i enxarxar els moviments socials, el món acadèmic i les aliances internacionals que tenim per fer-hi front, però també ens esforcem per activar i sensibilitzar la gent del carrer, escrivint articles, fent xerrades i debats als barris, viles i pobles, on parlem no només de l'aeroport, sinó d'un model de país que sigui realment sostenible i respongui a les necessitats socials bàsiques. Cal eixamplar i enfortir els fonaments i lligams de la lluita, animar a tothom a incorporar-s'hi, perquè ara és l'aeroport, però demà serà una altra agressió amb la qual continuaran trinxant el territori i atemptant contra els béns comuns, si no els aturem. Per un futur habitable i just, NO a les ampliacions d'aeroports! (ni de ports).

NOTES

- 1- <https://www.aena.es/es/prensa/el-aeropuerto-josep-tarradellas-barcelona-el-prat-cierra-el-ano-con-cifras---de-trafico-record.html&p=1575078740846>
- 2- https://www.alaspain.com/wp-content/uploads/2022/09/Informe-Volando-Futuro-Sostenible_presentacion-informe-CEOE.pdf
- 3- <https://www.nature.com/articles/s41560-024-01561-3>
- 4- <https://beteve.cat/economia/turisme-barcelona-aposta-captar-creueristes-nord-americans/>
- 5- <https://www.aena.es/es/aerolineas/aeropuertos-y-destinos/nuestros-aeropuertos/josep-tarradellas-barcelona-el-prat.html>
- 6- https://www.elprat.cat/sites/default/files/documentos_descargables/la_ricarda_definitivo_final.pdf
- 7- <https://agricultura.gencat.cat/ca/detalls/Noticia/La-jornada-Aliment-Barcelona-encoratja-els-municipis-a-impulsar-un-model-alimentari-saludable-sostenible-i-de-proximitat>
- 8- <https://www.ecologistasenaccion.org/315171/las-particulas-ultrafinas-de-los-aviones-pueden-provocar-enfermedades-graves-a-occho-millones-de-personas-que-viven-cerca-de-los-aeropuertos-espanoles/>
- 9- https://www.transportenvironment.org/uploads/files/Tax-Gap_ficha-Espana-1.pdf
- 10- <https://www.diaridegirona.cat/catalunya/2022/12/10/noves-aerolines-aeroport-girona-79788626.html>

L'APROXIMACIÓ COMUNITÀRIA A LA TRANSICIÓ ENERGETICA: UN ESTUDI ENVERS LES COMUNITATS ENERGETIQUES RENOVABLES

Marc Ríos Zambrano

1r Premi al Millor Treball de Fi de Màster
Premis economia social 2024

Atesos els recents canvis legislatius de la Unió Europea, a partir de les directrius 2018/2001 i 2019/944 del Parlament Europeu i la Comissió Europea en matèria energètica, la transició energètica s'ha convertit en un dels principals objectius dins del marc global de la transició ecològica. El model energètic centrat en el carboni i els combustibles fòssils ha contribuït de manera decisiva a la crisi mediambiental i ecològica del planeta Terra, és per això, que un dels principals reptes que afronten els governs i les organitzacions internacionals és la qüestió de l'energia i les transformacions necessàries perquè les societats humanes prescindixin d'aquestes fonts energètiques i construeixin sistemes energètics nets, sostenibles i resilients. En aquest escenari, la Unió Europea ha posat en marxa canvis legislatius que permeten –i obliguen– als estats membres a dur a terme els canvis necessaris en els seus sistemes energètics per poder complir amb les demandes que exigeix la situació de crisi ecològica i mediambiental.

LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA

Dins d'aquest marc de la transició energètica, és on apareixen les comunitats energètiques renovables i a la vegada, un major interès perquè esdevinguin plataformes decisives per construir un nou paradigma de captació, distribució i consum d'energia. Aquestes, tot i no ser iniciatives totalment noves, és en el present quan més interès estan generant i més rellevància estan adquirint. És per això, que l'interès per part de les ciències socials –i del conjunt de l'acadèmia– cada cop és més gran i cada cop són més els estudis que es realitzen entorn d'aquestes.

Una transició energètica, en termes generals, pot ser definida com un “canvi significatiu en el sistema energètic d'un país, d'una regió o, fins i tot, a escala global. Aquesta transició sovint es refereix a un canvi estructural del sistema, com per exemple el canvi de les fonts d'energia que el sostenen –passar d'un sistema centrat en els hidrocarburs i l'energia fòssil a un de centrat en

energies renovables–, el tipus de subministrament i distribució d'aquesta –centralització enfront de descentralització–. També pot estar associat al règim de propietat dels recursos energètics –de propietat pública, privada, comunitària o mixta–, així com el model de gestió de la generació i el consum d'energia final. Un altre element central de les transicions energètiques són les innovacions tecnològiques, que tot i no provocar per elles mateixes aquestes transicions, són un factor decisiu a l'hora de passar d'un sistema a un altre. Cal remarcar que aquestes transicions són sovint processos lents i duradors, en els quals acostuma a coexistir el sistema vigent amb l'incipient.

Actualment, la transició energètica té l'objectiu de passar d'un sistema energètic contaminant i insostenible, responsable del 65% de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, a un sistema lliure d'emissions, produïdes per l'energia d'origen fòssil i el carboni. Diversos autors coincideixen en el fet que els ajustos

que la transició energètica ha d'emprendre són la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, l'eficiència energètica –reducció del consum i la intensitat energètica– i un desplegament a gran escala de tecnologies d'energia renovable, amb especial incidència sobre el sector industrial, els usos residencials i la mobilitat. Però aquesta transició no ha de ser únicament emmarcada dins d'aquests paràmetres, la transició energètica també ha d'incloure qüestions com la democratització, la pobresa energètica o la relocalització dels processos immersos en la provisió de l'energia, en definitiva, la transició energètica ha d'avançar no només a través de processos tecnològics i tècnics, també ha de fer-ho amb fins democràtics, ciutadans i comunitaris.

LES COMUNITATS ENERGÈTIQUES RENOVABLES

És en aquest punt on entren les comunitats energètiques com una peça a tenir molt en compte dins de la transició energètica. Aquestes tenen l'objectiu de contribuir a la descarbonització, atès que les comunitats energètiques renovables són organitzacions que tenen com a primer requisit la generació i el consum d'energia provinent de fonts renovables, en la majoria dels casos, energia elèctrica provinent de plaques solars fotovoltaïques. Per tant, una de les bases d'aquestes organitzacions és l'energia renovable. Per tant, la proliferació d'aquest tipus d'iniciatives desplegades per tot el territori pot comportar una reducció considerable de l'energia provinent de fonts no renovables. Les comunitats energètiques renovables tenen també objectius de caràcter social, relacionats amb la descentralització, la distribució territorial, la participació ciutadana i la democratització del sector energètic, amb l'objectiu de reduir la pobresa energètica i augmentar la sobirania energètica de la ciutadania. En la fase actual aquestes poden tenir una funció molt important, que és la d'apropar la transició energètica a la ciutadania, a partir de la presa de consciència i la difusió de bones pràctiques de consum energètic, col·locant les comunitats energètiques com una opció real dins del mercat de l'energia.

Les comunitats energètiques poden constituir-se sota diverses formes; cooperatives, associacions, agrupacions de pimes, plataformes publicoprivades, etc. Però en aquest estudi es fa èmfasi en aquelles agrupacions on el rol principal el juga la ciutadania i on la gestió dels recursos energètics és de propietat comunitària. A la vegada, aquesta gestió de les comunitats energètiques renovables, tal com s'especifica a les legislacions d'àmbit europeu i estatal, ha de tenir fonamentalment un caràcter local i han de perseguir activament una millora de les condicions a escala territorial. Si les comunitats energètiques no tenen la vocació de trencar amb les actuals cadenes de subministrament de l'energia, centralitzades i dependents dels fluxos globals, no constituïran una alternativa consolidable a mitjà i llarg termini. La forma de trencar amb l'actual sistema ha de combinar una clara vocació local i una ferma convicció que la millor forma de contribuir a la transformació del sistema energètic –i, per tant, de contribuir a la transició energètica cap a un model centrat en les fonts d'energia renovable– és per la via de l'empoderament ciutadà organitzat, disposat a convertir-se, no només en autoconsumidors, sinó en propietaris d'aquesta energia. És per això que les comunitats energètiques renovables són una nova forma de propietat dels recursos energètics, que a la vegada,

La transició energètica ha d'avançar no només a través de processos tecnològics i tècnics, també ha de fer-ho amb fins democràtics, ciutadans i comunitaris.

comporta una nova forma d'organitzar els processos implicats en la gestió d'aquests recursos. Aquests processos són, de forma simplificada, la generació, la distribució, l'emmagatzematge i el consum. A més, les comunitats energètiques renovables han de tenir la vocació d'esdevenir plataformes decisives en la transició energètica, ja que aquestes compten amb les característiques idònies per transformar l'actual sistema energètic; energia renovable, descentralització, proximitat i participació directa de la ciutadania.

LA COMUNITAT ENERGÈTICA VNG ENERGIA

Aquest mateix estudi compta amb una investigació a petita escala a partir del cas de VNG Energia i la seva implantació a la comarca del Garraf com a exemple de creació d'una comunitat energètica a escala comarcal. VNG Energia és una comunitat energètica nascuda el 2023. Aquesta es va constituir com a associació, amb el primer propòsit de ser un òrgan de difusió de nous esquemes de generació, distribució i consum d'energia, així com de divulgació de la transició energètica. Posteriorment, es va instituir com a cooperativa, amb la finalitat de tirar endavant un projecte d'instal·lació de plaques solars fotovoltaïques, amb l'objectiu final de poder subministrar energia elèctrica renovable als seus socis i participants. El projecte compta amb tres eixos: generació d'energia solar fotovoltaïca, electrificació de la mobilitat –i foment de la mobilitat compartida– i augment de l'eficiència dels edificis industrials i residencials. Ara com ara, però, estan centrats en la instal·lació de plaques solars fotovoltaïques. La finalitat última del projecte és la de contribuir a la transformació del sistema energètic i que aquest sigui més sostenible, la qual cosa ens parla del caràcter transformador del projecte.

A continuació s'anomenaran les principals conclusions que s'extreuen de l'anàlisi qualitativa a l'entorn d'aquesta comunitat energètica.

1. Sobirania energètica

La sobirania energètica és fonamental per assegurar la independència i la seguretat energètica dels ciutadans a escala local. El fet de tenir instal·lacions de generació pròpia, com és el cas d'instal·lacions de plaques solars fotovoltaïques, pot garantir un subministrament segur i estable, amb una menor dependència de factors externs com els que s'anomenen. Accés a una energia renovable a un preu estable, local, amb un subministrament segur, en la qual els consumidors coneixen l'origen i la qual és finançada a través de les aportacions dels socis o membres, allunyada del control i la gestió de grans companyies energètiques, així com de les fluctuacions del mercat de l'electricitat i els problemes d'indole geopolítica.

2. La descentralització

Un altre element més substancial de la investigació és la descentralització. La proliferació d'iniciatives distribuïdes i pel territori, amb mòduls de generació d'energia renovable descentralitzats, en un model centrat en grans instal·lacions centralitzades en el camp infraestructural –i econòmic–, pot suposar un canvi de paradigma dins del sistema energètic. Descentralització, localització, democratització i ús d'energia renovable són els vectors més atractius que ofereixen les comunitats energètiques a l'entorn de projectes de plaques solars fotovoltaïques. Descentralització de les instal·lacions però també pel que fa a la propietat dels recursos energètics. Localització de les instal·lacions: els usuaris coneixen l'origen i la ubicació de l'energia generada. Democratització de la generació, la distribució i el consum de l'energia: la gestió ciutadana d'aquests processos contribueix a la democratització d'un sector clau per al funcionament de la societat. Finalment, l'energia renovable és el gran motiu pel qual apareixen les comunitats energètiques com un actor decisiu per la transició energètica. A més, tot i tenir una concepció molt local, també és molt important la creació d'una xarxa de comunitats energètiques a escala territorial on compartir aprenentatges, donar-se suport i realitzar accions de forma conjunta.

3. Dificultats

Pel que fa als problemes o dificultats, un dels principals és la qüestió del finançament. El desenvolupament de les comunitats energètiques renovables depèn en gran mesura de les subvencions que puguin rebre de l'administració pública. A més, aquestes plataformes han de tenir fins socials i mediambientals i mai no poden perseguir guanys financers. En conseqüència, aquestes iniciatives tenen dificultats a l'hora d'aconseguir finançament privat, més enllà de l'aportació de la quota dels socis i participants, la qual pot ser insuficient per poder construir i gestionar les instal·lacions. Això també comporta un problema afegit: el fet que al principi costi oferir un servei, perquè no es compta amb la instal·lació, pot alentir i dificultar l'augment de socis i membres de la cooperativa, fet que limita molt les seves possibilitats de creixement.

Una altra de les limitacions més destacables que es poden trobar les comunitats energètiques guarda relació amb el tipus d'energia en què es basen. L'energia solar fotovoltaica es genera a partir de la radiació solar. Això comporta que els pics i les baixades de generació d'energia són molt pronunciades, ja que només es pot generar electricitat a les hores de sol. Aquest inconvenient s'ha d'esquivar a partir de dos aspectes. El primer és de caràcter més tècnic, que és la instal·lació de bateries que puguin emmagatzemar els excedents d'energia durant les hores de sol, de manera que puguin ser utilitzats en hores de baixa generació. L'altre aspecte està relacionat amb els hàbits de consum i l'aprofitament de les hores de sol per al consum d'energia, de manera que els socis de les comunitats energètiques aprofitin els moments de generació per als seus consums domèstics. Una altra qüestió molt rellevant relacionada amb les dificultats de les comunitats energètiques és la resistència que puguin posar les grans companyies energètiques, com un control més intens del mercat de l'electricitat, amb baixades de preu dràstiques, o l'estratègia que moltes empreses energètiques estan duent a terme, que és la instal·lació pròpia de plaques fotovoltaïques en sostres i sòls, on la propietat de l'energia generada és de la companyia.

Les comunitats energètiques renovables tenen també objectius de caràcter social, relacionats amb la descentralització, la distribució territorial, la participació ciutadana i la democratització del sector energètic, amb l'objectiu de reduir la pobresa energètica i augmentar la sobirania energètica de la ciutadania.

La comunitat energètica pot reduir la conflictivitat en aquest sentit, ja que l'escala local de generació i autoconsum d'energia pot permetre als usuaris una menor dependència d'aquestes grans companyies. Fer èmfasi en aquesta qüestió pot ser un pol d'atracció per a nous participants, però, a la vegada, aquesta idea d'autogestió dels recursos energètics pot generar desconfiança i neguit en gran part d'una ciutadania acostumada a l'actual model energètic. L'acceptació social vindrà marcada pel desenvolupament dels projectes i els avenços amb relació al servei que les comunitats energètiques puguin oferir.

CONCLUSIONS

Les comunitats energètiques són iniciatives amb un enorme potencial però també amb un grau d'incertesa força elevat. Hem pogut definir quins poden ser els seus potencials, però també quines són les seves limitacions avui dia. Dit això, podem concloure que, tot i que els seus inicis puguin ser complicats, les comunitats energètiques són una peça important dins de la transició energètica en el marc de la Unió Europea i poden constituir una nova forma de propietat de l'energia en els sistemes energètics del futur.

MARTA RUIZ JADRAQUE

ON VAN A PARAR ELS NOSTRES DINERS?

Guillem Subirachs Mancebo
Membre de FETS

Per entendre com funciona el sistema financer i el seu impacte en la societat és fonamental disposar d'eines que permetin a la ciutadania prendre decisions informades i responsables. Les finances no són neutres, i és per això que cal promoure una educació econòmica crítica que doni a conèixer les alternatives ètiques i solidàries com a mecanismes per construir una economia més justa i sostenible.

Aquesta perspectiva implica no només gestionar els diners de manera conscient, sinó també entendre com el consum i l'estalvi poden estar alineats amb valors socials i ambientals. Una educació financera enfocada en aquests principis capacita les persones per prendre decisions econòmiques amb criteri, assegurant que el seu impacte contribueixi al bé comú.

MARTA RUIZ-JADRAQUE

Materials de les III Jornades Estats de la RedEFES, la Xarxa per l'Educació en les Finances Ètiques i Solidàries.

Amb aquest objectiu, els dies 17 i 18 de gener es van celebrar a Madrid les V jornades estatals de la RedEFES, on docents de tot l'Estat es van reunir per treballar en la incorporació d'una mirada crítica i plural a l'educació econòmica i financera. Aquesta trobada ha permès compartir experiències i reflexions sobre com integrar els valors de les finances ètiques en l'educació i ha ofert eines perquè l'alumnat pugui entendre millor el paper que juga el sistema financer en la nostra societat i en el futur del planeta.

Per contribuir a l'educació financera, en aquest article pretenem donar resposta a alguns conceptes bàsics que ens ajuden a entendre millor les finances ètiques i el seu impacte.

Què són les finances ètiques i per què és important saber on van a parar els nostres diners?

Les decisions d'inversió i finançament del sector financer i assegurador tenen un paper determinant en les vulneracions de drets humans associades a l'activitat econòmica. Diàriament, en les principals capitals financeres del món, es prenen decisions que impacten en milions de persones, sovint agreujant la pobresa i la desigualtat, i posant en risc els drets humans, la igualtat de gènere i el medi ambient. Això fa imprescindible replantejar el sistema financer i precisament és el que fan les finances ètiques.

Quan parlem de finances ètiques, ens referim a un model que posa les persones i el planeta al centre de l'activitat econòmica. Aquest enfocament no solament busca evitar danys socials i ambientals, sinó que també canalitza els diners cap a projectes transformadors que milloren la vida de les persones i les seves comunitats, respectant els límits del planeta. I ho fan amb criteris de transparència i participació. Això vol dir que les persones que en formen part poden saber exactament on van a parar els seus diners i, en la majoria dels casos, participar en la presa de decisions.

Les finances ètiques no es limiten només a la banca, sinó que engloben una gran diversitat d'entitats i projectes que responen a necessitats financeres amb un enfocament ètic i responsable. A través de les entitats de finances ètiques podem fer operacions bancàries quotidianes, com la gestió de targetes, la domiciliació de nòmines i rebuts o la realització de transferències. També es pot accedir a finançament per impulsar projectes que generin un impacte social i ambiental positiu i a opcions d'estalvi i inversió,

MARTA RUIZ-JADRAQUE

Les III Jornades Estats de la RedEFES van tenir lloc a Barcelona, el 29 i 30 d'abril de 2022.

assegurant que els diners es destinen a iniciatives compromeses amb valors ètics. Finalment, el sector assegurador ètic garanteix protecció econòmica davant riscos, alhora que incorpora mesures per garantir que els diners que gestiona no vagin a parar en empreses de la indústria de les armes o vinculades a combustibles fòssils.

Qui pot sol·licitar finançament a les entitats de finances ètiques?

Les finances ètiques acompanyen projectes que fomenten la justícia social i ambiental. Per això, la major part del finançament que atorguen va dirigit a iniciatives col·lectives que treballen en àmbits com l'economia social i solidària, l'habitatge cooperatiu o la transició energètica. Tot i això, també hi ha opcions per a particulars, sobretot en aspectes com la millora energètica de la llar o projectes autònoms rurals.

Quan es tracta d'establir criteris específics per a la concessió de finançament, cada entitat disposa dels seus propis sistemes d'avaluació. No obstant això, totes comparteixen dues premisses fonamentals. En primer lloc, els projectes han de generar un impacte positiu en l'àmbit social, comunitari, cultural o ambiental, aspecte que s'analitza des de diferents perspectives, com ara la creació d'ocupació, l'arrelament territorial, la incorporació d'una mirada feminista o la seva contribució a la lluita contra l'emergència climàtica. En segon lloc, és imprescindible que els projectes siguin viables econòmicament. Malgrat l'enfocament social, les entitats de finances ètiques gestionen els diners de les persones que els han fet confiança i tenen molta cura a l'hora d'atorgar finançament.

Estalviar o invertir? La gestió del risc amb criteris ètics

En un context marcat per salaris baixos i dificultats per accedir a l'habitatge, estalviar o invertir s'ha convertit en un desafiament per a moltes persones, especialment per a la població jove. Tot i així, quan és possible, gestionar els nostres diners a través de les finances ètiques contribueix a impulsar projectes d'economia real amb impacte positiu, tant a escala local com en comunitats del sud global, on donen suport a cooperatives de comerç just o a iniciatives d'energies renovables, per exemple. Així, a l'hora de pensar si estalviar o invertir diners, cal que tinguem en compte no només la destinació final dels fons, sinó també el grau de risc que volem assumir.

MARTA RUIZ JADRAQUE

Dinàmica durant les III Jornades Estats de la RedEFES.

El concepte de risc està estretament lligat a la garantia de retorn dels diners, tant pel que fa a l'import com al termini en què es pot recuperar. No existeixen productes financers completament exempts de risc, però hi ha factors que poden ajudar a minimitzar-lo. Per exemple, si una entitat està regulada pel Banc d'Espanya, compta amb la cobertura del fons de garantia de dipòsits, que protegeix estalvis de fins a 100.000 €. A més, les entitats de finances ètiques estableixen mecanismes interns de protecció, com ara provisions, reserves o fons solidaris, alhora que apliquen processos rigorosos de selecció dels projectes que financen. La transparència en la gestió i la implicació de les persones usuàries també contribueixen a una major seguretat i control sobre els diners.

L'estalvi consisteix a reservar diners per a necessitats futures, mantenint-los accessibles i reduint al mínim els riscos. És l'opció més segura per disposar d'un coixí econòmic en cas d'imprevistos. Per contra, la inversió suposa destinar aquests diners amb l'objectiu d'obtenir un rendiment econòmic, i això comporta un cert grau d'incertesa. Els guanys poden ser superiors als de l'estalvi, però també hi ha la possibilitat de pèrdues, ja que el valor de la inversió pot fluctuar. A més, no sempre es pot recuperar la inversió de manera immediata, ja que sovint depèn de les condicions establertes per l'entitat financera.

Per què són importants les assegurances i com encaixen dins les finances ètiques?

Les assegurances són un servei financer que ens protegeix davant situacions inesperades, com accidents o pèrdues materials. Però, més enllà de la protecció individual, tenen un paper clau en la solidaritat col·lectiva ja que permeten que les persones afectades per un problema tinguin suport econòmic gràcies a les aportacions de tota la comunitat.

Quan parlem d'assegurances ètiques, ens referim a companyies que funcionen amb criteris de responsabilitat social i ambiental. Això vol dir que tenen una gestió transparent i democràtica però, sobretot, que no inverteixen en sectors amb un impacte social negatiu. Sovint no tenim en compte que el sector assegurador espanyol a escala global va gestionar més de 76.000 milions en primes el 2023 i més de 300.000 milions d'euros en inversions. Això indica clarament la importància d'aquest sector i l'impacte que pot generar l'ús d'aquests diners.

Dins del sector assegurador ètic trobem corredories, asseguradores i mutualitats. Les corredories d'assegurances són entitats independents que assessoren els clients per trobar l'assegurança que millor s'adapti a les seves necessitats. No estan vinculades a cap asseguradora concreta, fet que els permet oferir diverses opcions amb imparcialitat i criteris ètics. D'altra banda, les asseguradores són les entitats que assumeixen el risc i garanteixen la indemnització en cas de sinistre. En el marc de les finances ètiques, aquestes companyies prioritzen projectes amb impacte positiu, oferint productes amb una visió transformadora que posa en el centre les necessitats de la gent i no el lucre.

Un altre model dins del sector assegurador són les mutualitats, que es diferencien de les asseguradores convencionals perquè funcionen amb criteris de solidaritat i cooperació. Aquestes organitzacions no tenen ànim de lucre i reinverteixen els beneficis en la millora dels serveis i en el suport a la comunitat. Les mutualitats són propietat de les persones mutualistes, les quals participen activament en la presa de decisions i garanteixen una gestió democràtica.

Les finances ètiques, amb tota la seva diversitat, són una alternativa imprescindible davant un model financer que prioritza el benefici econòmic per sobre de qualsevol altra cosa. Adoptar una mirada crítica i apostar per aquestes opcions financeres que prioritzen el benestar col·lectiu ens permet exercir un paper actiu en la construcció d'una economia més justa i sostenible.

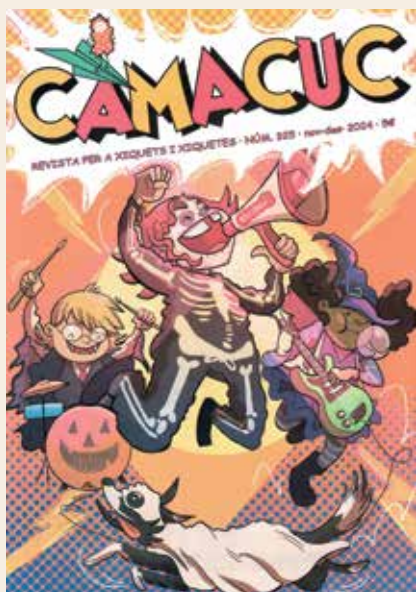
COM PODEM SABER SI LA NOSTRA ENTITAT FINANCERA O ASSEGURADORA SEGUEIX CRITERIS ÈTICS?

FETS - Finançament Ètic i Solidari és una associació creada l'any 1999 per impulsar les finances ètiques i solidàries. Reuneix diverses organitzacions de l'economia social i solidària, així com de l'àmbit financer cooperatiu, l'acció social, l'educació i la solidaritat internacional. Amb la voluntat d'oferir eines pràctiques per a una economia més justa, FETS impulsa l'Observatori de les Finances Ètiques, des del qual proporciona recursos per avaluar el grau de compromís ètic de les entitats financeres i asseguradores. Entre aquestes eines destaquen:

El web **dineretic.org**, que recull informació detallada sobre les diferents entitats i productes que s'engloben dins les finances ètiques. dineretic.org

L'**Escàner de les finances ètiques**, una eina en línia que permet analitzar i comparar bancs i cooperatives de crèdit segons criteris com la transparència, la participació i la coherència amb valors ètics. L'Escàner es basa en els cinc principis que defineixen les finances ètiques: coherència, participació, exclusió, transparència i compromís. escaner.dineretic.org

El **segell EthSI**, que certifica la transparència i les bones pràctiques en el sector assegurador, ajudant a identificar aquelles companyies que no financen empreses contaminants o que vulneren drets humans. Aquest segell t'ajuda a identificar aquelles assegurances que no financen, per exemple, empreses contaminants o vulneradores de drets humans. ethsi.net

El número 325 de la revista *Camacuc*, revista per a xiquets i xiquetes, de novembre-desembre 2024, no va veure la llum fins al gener de 2025 a causa de les riudes provocades per la Gota freda (DANA) a l'Horta Sud. En les pàgines centrals publiquen el següent comunicat oficial:

“Amigues, amics. Fa unes setmanes plougé tant, que el barranc del Poio per on baixava tota l'aigua, acaba desbordant-se. Molts pobles, entre els quals el nostre, Paiporta, han quedat afectats greument, cases, comerços, escoles, parcs, etc., tot ha quedat inservible.

Camacuc ha quedat completament destrossat, (...) no ha quedat res de res. Únicament les parets i la furgoneta que poguérem salvar en l'últim moment. Enguany celebràvem els quaranta anys del naixement de Camacuc i és just això el que s'ha emportat l'aigua. (...) Quaranta anys de records, dibuixos, ninots, revistes i experiments, entre tantes altres coses. (...)

Volem agrair enormement l'ajuda dels voluntaris que ens ajudaren, a nosaltres i a tots els pobles, a netejar

Camacuc reneix

Ricard Pedreira
Economista

ràpidament i a evitar que hi haguera més danys. A les editorials que han participat en la revista solidària que es publica al quiosc i que ha fet possible l'APPEC (Associació de Publicacions Periòdiques en Català). També a tots els mitjans de comunicació que contaren la nostra història i permeten que molta gent ens conega i ens ajude.

Sabeu quina ajuda estem demanant? En comptes de donacions, feu subscripcions. Això diem a tota la gent que ens pregunta què poden fer per ajudar Camacuc a renàixer.

Ara ens posarem a dissenyar la nova seu de Camacuc per a poder treballar. Volem una seu divertida, amb colors, ninots, còmics, quadres... Més bonica encara que la que teníem abans. D'ací no res tornarem a fer Camacuc i el rebreu periòdicament com sempre. Tots amb la llengua! Tots amb la lectura!”

La revista infantil *Camacuc*, editada des de l'any 1984, és una revista per a xiquets i xiquetes escrita íntegrament en valencià i feta per autores i autors valencians; un llarg recorregut d'uns quants professionals de l'ensenyament preocupats per l'aprenentatge del valencià i la conservació de la cultura pròpia. És una revista d'humor i valors, molt entretinguda i que ajuda a desenvolupar un hàbit lector.

La revista compta amb 23 col·laboradores i amb departament de publicitat propi. De caràcter bimestral, la subscripció anual és de 25 euros.

En aquest número hi ha nombroses seccions:

Boro, moro i puromoro, una història familiar amb final d'humor; *Cameta xiu-xiu*, un conte d'un grup musical, amb un parell de preguntes participatives, i *Cocodril*, un còmic sobre formigues defensores del seu bosc.

La Barraqueta de la Ciència, sobre com fer un bòlit amb les pròpies mans; *Alina*, sobre una noieta aventurera de parla especial; *Nina i el (seu) Resum de l'Any*, normalet però amb tiranosaur, mòmies, megalodons, meteorits, pujades a l'Himàlaia, tocar amb els Beatles i altres coses.

Lluna, Bernat... i Eugeni, i una aventura voladora; *De tot arreu*, secció d'ecologia i animals, i *Recomanen un llibre*, en aquest cas, *Escoli-què?!*, sobre un tema mèdic.

Lila i Dino, una història quasi muda; *Carla aventurera*, sobre un invent a xorro, i *Contes de l'oncle Pere*, avui, Vicent el pescater.

Passatemps amb un laberint, diferències, sèries de dibuixos, xifres a esbrinar, retrats a acabar, jocs de lletres, idees per reutilitzar, *Nicasi i Blai*, jocs de règim i *Imaginautes*, per entrar al castell.

Cap Indi, preparant una cançó per al proper festival; *Tonet i Mosset*, preparant roba neta; *Anna Gamma*, comunicant-se amb els esperits, i *Corgelat*, història d'un follet.

Tot acolorit de forma potent.

Camacuc, revista per a xiquets i xiquetes.

Número 325 - Novembre-desembre 2024

Paiporta: Camacuc, 2025

36 pàgines

www.camacuc.com

Us animem a subscriure-vos-hi!

La Cubana

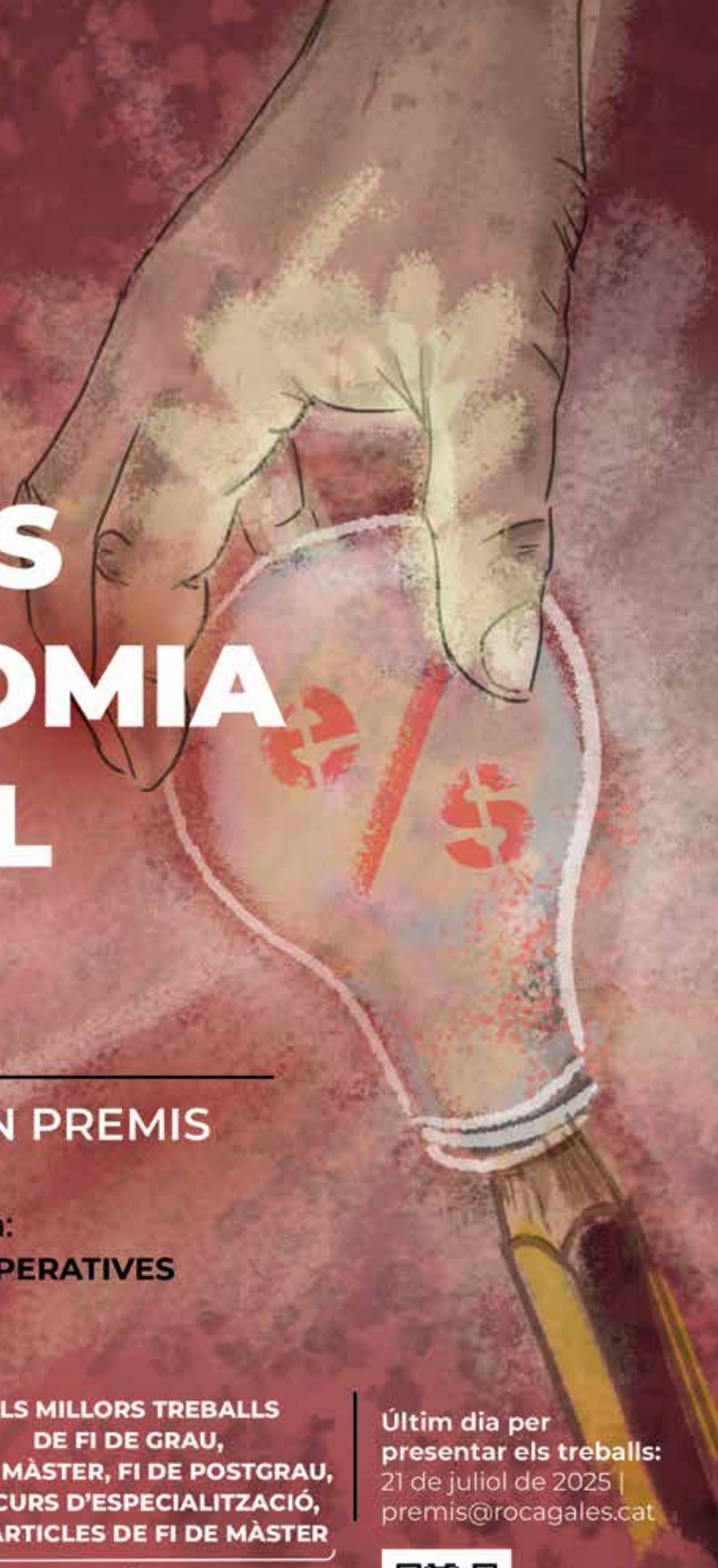
45 ANYS ET A FERT

Exposició
Fins al 25.05.2025
Entrada Lliure /
Free Entry

PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2025

MÉS DE 9.000 € EN PREMIS

Fent el teu treball sobre
una temàtica vinculada a:
ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVES

Premis de fins a 1.400 €
(més 300 € en
productes i serveis del
mercat social)

**ELS MILLORS TREBALLS
DE FI DE GRAU,
FI DE MÀSTER, FI DE POSTGRAU,
DE CURS D'ESPECIALITZACIÓ,
O D'ARTICLES DE FI DE MÀSTER**

NOVES CATEGORIES!

Bases: economiasocial.coop/premis

Últim dia per
presentar els treballs:
21 de juliol de 2025 |
premis@rocagales.cat

